

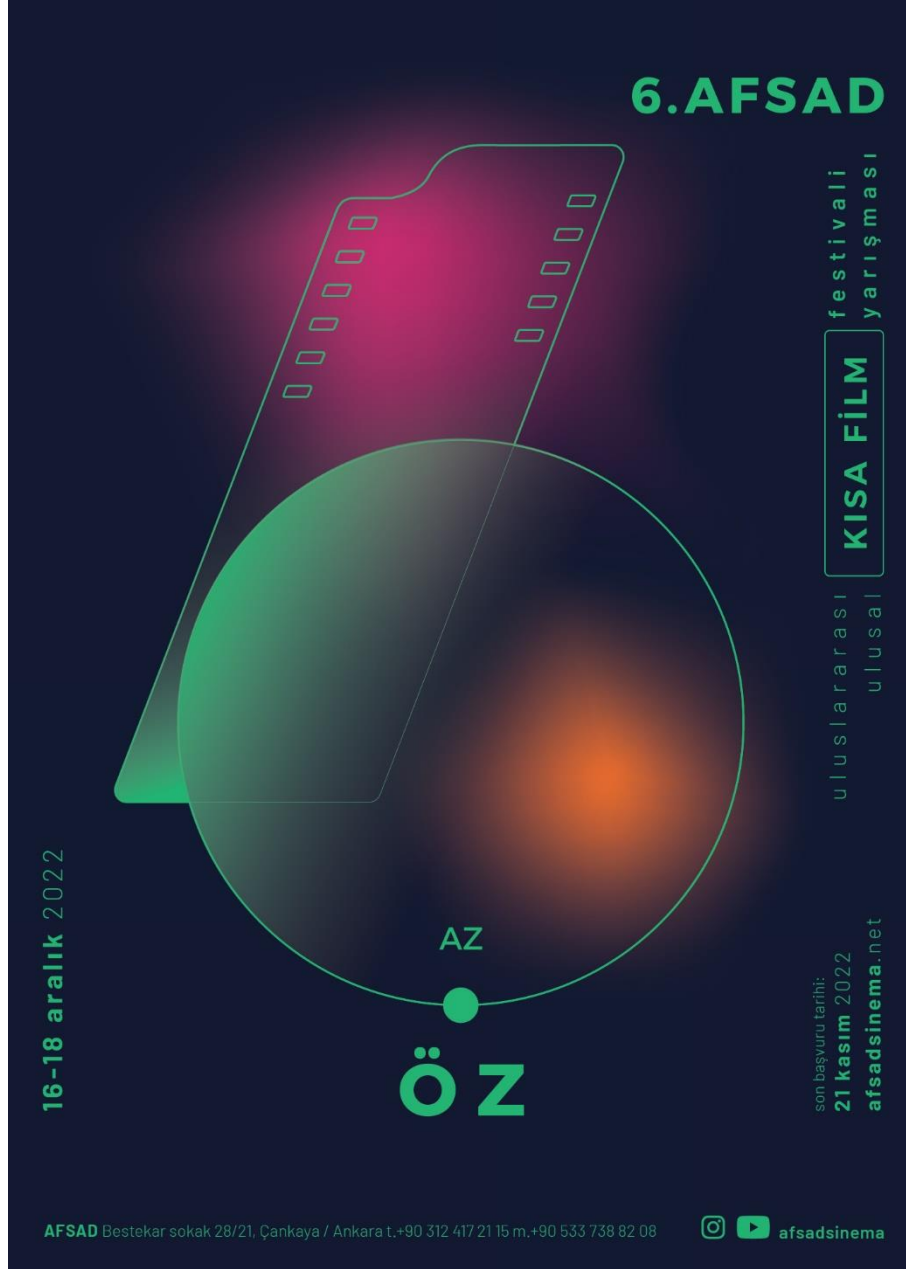
“FARKLI” VE “FARKINDALIKLI” BİR KISA FİLM FESTİVALİ DENEYİMİ

Seda Usubütün

16-18 Aralık 2022’de AFSAD Kısa Film Festivallerinin 6’ncısı yapıldı. Festival kapsamında yer alan Ulusal Kısa Film Yarışması’nın çağrısı “Az ve Öz” / “Less is More” olarak belirlenmişti. Yarışmaya başvuru yapan 306 kısa filmin ön seçici kurul tarafından belirlenen 37’si finalist olarak, 9’u da Festival Gösterim seçkisinde izleyici ile buluştu. AFSAD Kısa Film Yarışmalarında kurmaca, belgesel, deneysel ve animasyon dallarında En İyi Film ve Jüri Özel Ödülleri veriliyor. AFSAD kurucu üyeleri arasında yer alan **Merter Oral**, **Fikret Otyam** ve **Tuğrul Çakar** adına özel ödüller veriliyor. 2022 yılındaki yarışmada ayrıca ilk kez iki projeye Film Geliştirme Ödülleri verildi. Uluslararası Kısa Film Gösterimlerinde Oberhausen ve Clermont-Ferrand Kısa Film Festivallerinin 2022 ödüllü filmlerine yer verilen festivalde ayrıca iki özel gösterim (**Mahmut Fazıl Coşkun**’un 2022 tarihli *Crossroads* belgeseli ve **Alice Guy-Blaché**’nin 1898-1907 yılları arasında çektiği sessiz filmleri), iki atölye ve iki panel yer aldı. Festivalde verilen ödüllere ve festival kataloğuna afsadsinema.net web sayfasından ulaşılabilir [\[bağlantı\]](#). Yürütücüsü olduğum bu festivalden edindiğim mütevazı deneyim ile ülkemizde düzenlenen kısa film festivalleri üzerine düşüncelerimi bu yazıda sizlerle paylaşmak istiyorum.

Festivallere katılmış olması, resmi olarak duyurulması ve afişli gösterime girmesi ya da televizyonda yayımlanması ölçü alınarak oluşturulan bir veri tabanındaki bilgilere göre 2022 yılında ülkemizde yapılan kısa film sayıları kısa kurmaca dalında 348, kısa belgesel dalında 183, kısa animasyon dalında 56 ve kısa deneysel dalında 46 olarak belirlenmiştir (Çölaşan, 2023). Bu filmlerin izleyici karşısına çıktığı festival sayıları ise her geçen yıl artmaktadır. Dört dalda ödül verilen Kısa Film Yarışmaları 2021 yılında 77 iken 2022 yılında bu sayı 134’e çıkmıştır.

Ülkemizde düzenlenen büyük film festivallerinin (İstanbul, Antalya, Adana, Ankara gibi) 8'inde ulusal, 7'sinde uluslararası kısa film yarışmaları yer almaktadır. AFSAD Kısa Film Festivali'nin de aralarında yer aldığı 10 büyük Kısa Film Festivali'nin ise 6'sında 4 ayrı dalda kısa film yarışmaları yer almakta, bu festivallerdeki yarışmaların 8'i uluslararası nitelik taşımaktadır (Çölaşan, 2023).

Kısa film yarışmalarının yer aldığı festivaller arasında fotoğraf dernekleri tarafından düzenlenen yalnızca iki örnek vardır. İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği İFSAK, 2022 yılında Kısa Film ve Belgesel Yarışmalarının 42'ncisini Kısa Film Festivallerinin 29'uncusunu düzenlerken, Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği AFSAD, kısa film festivali/yarışması serüveninin 6'ncı

yılındadır. Bir fotoğraf derneği neden kısa film festivali/yarışması düzenler? İFSAK başlangıçtan itibaren sinema alanını faaliyetleri arasında tanımlamış olmakla beraber AFSAD için sinemanın, etkinlik alanına girmesi 2000’li yıllarda gerçekleşmiştir. İlk yıllarda kısa film yapım atölyeleri ve kısa film gösterimleriyle sınırlı olan etkinlikler, son altı yılda yönetmen katımlı kısa-uzun metraj film gösterimleri, film okuma seminerleri ve her yıl düzenlenen kısa film festivali/yarışması ile ivme kazanmıştır. Son yıllarda kısa film yarışmalarının sayıca ve çeşitlenerek artması, ülkemiz sinema festivalleri alanının finansal olarak güçlü bir sektör olması göz önünde bulundurulursa sorulması gereken asıl soru, bir fotoğraf derneğinin neden kısa film festivali yaptığı değil, adım attığı bu iddialı sektörde kendi olanakları dâhilinde neleri farklı yapabileceği sorusu olabilir.

Bir kısa film festivali düzenlemek hem zordur hem de *hep yapılageldiği gibi* bir festival yapmak isteniyorsa kolaydır. Sektör kendi profesyonellerini ve araçlarını yaratmıştır. Anahtar teslim festival düzenlemeye aday *start-up* danışmanları, iletişim ağını size açarak kendini jüri üyeliğine davet eden aracılar, sosyal medyada etki alanı inşa etmiş basın tanıtım gönüllüleri, festival organizasyonları alanında uzmanlaşmış teknik danışmanlar, film yarışmaları için oluşturulmuş ücretsiz sanal platformlar... Ben bir festival düzenlemek istiyorum demeniz yeterli olmaktadır kimi profesyonel kimi gönüllü bu desteklerin etrafınızı sarması için. Kendinizi bu çağrılara bırakır, “festival danışmanları” ile yola çıkarsanız hemen hepsi birbirinin aynı olan festivaller furyasına siz de katılabiliyorsunuz. Oysa siz, aynı tornadan çıkmış gibi biri diğeri ardına tüm yıl boyunca dizilen festivaller arasından “iyi uygulamaları” ayırtmak istiyorsanız, yapılmakta olan festivallerin gerçeklikte kimi desteklediği, kimlerin önünü açtığı sorusunu sormanız gerekir. Sektörün parçası olmak ve isim yapmak için çarpınan yan aktörlerin birbirini kayırdığı, birbirine ayrıcalık dağıtılan ilişkiler açısından uzak durulursa ancak kısa film festivallerinin kültür sanat alanında fayda sağlaması gereken iki önemli hedef kitle olan *kısa film yönetmenlerini* ve *kısa film izleyicilerini* öncelikle ve gerçekten destekleyen iyi uygulamaları ayırt etmek olası olacaktır.

Uzun metraj filmlerden farklı olarak ticari ve görkemli bir sektöre sahip olmayan kısa filmlerin ve yönetmen/yapımcılarının desteklenmesi; iyi düşünülmüş, yaratıcı tasarımlar gerektiriyor. Sponsor desteğinin görece daha rahat elde edilebildiği uzun metraj filmler ve büyük festivallere kıyasla kısa filmlerin ve mütevazı festivallerinin yapımdan dağıtıma her aşaması özveri ve yaratıcılığın, yapımcı ve

destekçinin, üretenin ve izleyicinin gidilen yolu birlikte açmasını gerektiriyor. Festivali düzenleyen için “Ben bundan kendim için bir şey kazanmayacağım” kabulü, “yaptığının işe yaraması için farklı bir yolu nasıl bulabilirim” sorusunu besler; kısa film emekçisi için “nasıl bir film yapmak için tüm çabamı seferber etmek istiyorum” sorusu, yanıtta izleyiciyi dâhil ederek, “hangi izleyiciye ve ne söylemek için ulaşmak istiyorum” farkındalığı ile anlam kazanır; festival destekçileri arasında sayabileceğimiz kamu-özel-sivil toplum-büyükelçilikler gibi yapıların festival pratiklerine yapacakları katkılar ise farklı ve iyi uygulamaları ayırt edebildikleri oranda artı değer yaratabilir.

İyi uygulamaların en başında, tamamlanmış filmin ödüllendirilmesinden önce, henüz film yapım öncesi aşamalarda iken fikrin veya senaryonun geliştirilmesi için verilen destekler gelmektedir. Senaryo yarışmaları (Akbank KFF, Antalya FF) film forum (Akbank KFF, Antalya FF), film lab, pitching platformları (Antalya FF, İzmir KFF) proje geliştirme, film geliştirme destekleri (İstanbul FF-Köprüde Buluşmalar, Ankara FF, AFSAD KFF), genç bakışlar, öğrenci filmleri (Akbank KFF, Antakya FF) gibi örnekler uzun zamandır festivallerde yer almakta, kısa film alanında çalışmak isteyen yönetmen ve yapımcı adaylarının yoğun ilgisini çekmektedir. Bu tür desteklere gönüllü katkı veren sektör profesyonellerini de kısa film pratiklerine çekerek, dinamik etkileşimlere ve network oluşturmaya olanak sağlayan çok amaçlı ve verimli bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu olanaklardan yararlanan kısa filmcilerin uluslararası festivallerde ülkemizi temsil etmesine kadar uzanan sağlam bir kariyer başlangıcı sağlamaktadır.

FİLM GELİŞTİRME ÖDÜLÜ 2022

DENEYSEL
BELGESEL
KURMACA
ANİMASYON

türlerinde kısa film projeleriyle
BAŞVURULABİLİYOR

Detaylar için web sitemizi ziyaret edebilirsiniz.
www.afsadsinema.net

FİLM GELİŞTİRME SÖYLEŞİLERİ
Öncesi - Yapım - Sonrası

Yapım Desteği
Zeynep Atakan

30 Nisan 2023
Pazar
18:00 - Söyleşi
Online

Moderatör: Eda Anısoy

Filgi ve Kayıt için
afsadsinema.net

Bestekar Sokak No: 2B/21
Kavaklıdere, 06680 ANKARA
afsad.org.tr

İyi uygulamalar arasında sayılabilecek diğer bir açılım da kısa film kategorilerinin kendine özgü festivalleridir. İlk örnekleri her geçen gün çeşitlenen konularda düzenlenen *belgesel* film festivalleri olmak üzere yakın zamanda,

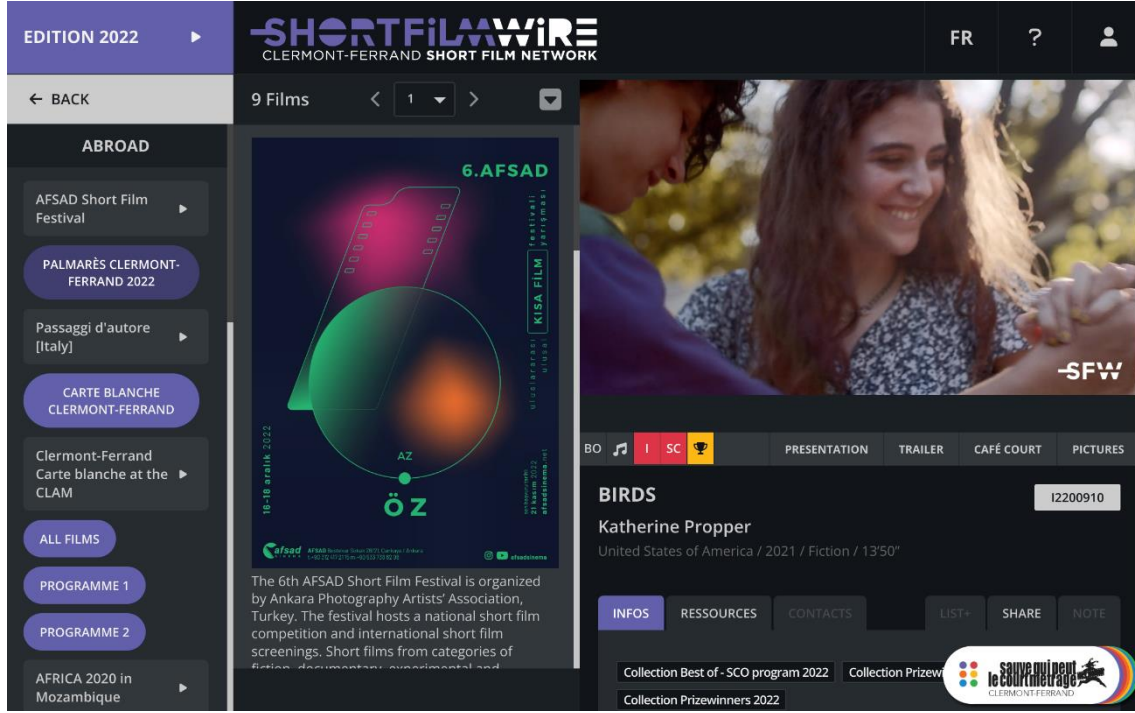
animasyon ve *deneysel* kategorilerinde de Uluslararası Canlandırma Film Festivali, Maltepe Üniversitesi Çizgi Film Festivali, İstanbul Uluslararası Deneysel Film Festivali, Evrensel Bilim kurgu ve Fantastik Film Festivali gibi örneklere rastlanmaktadır. Kategorilere ek olarak konularda çeşitliliğe giden Uluslararası Gezici Filmmor Kadın Filmleri Festivali, Uluslararası İşçi Filmleri Festivali, İzmir Uluslararası Film ve Müzik Festivali, Engelsizler Filmler Festivali, Pembe Hayat KuirFest, Uluslararası Suç ve Ceza Film Festivali, Sürdürülebilir Yaşam Film Festivali, Foça Uluslararası Arkeoloji ve Kültürel Miras Belgesel Film Günleri, İstanbul Uluslararası Mimarlık ve Kent Filmleri Festivali gibi sayısı her yıl artan ve sürekliliklerini sağladıkları oranda etkili olan, kendi kulvarını belirlemiş film festivalleri de iyi uygulamalar arasında sayılabilir. Kulvarını belirlemek yerine her yıl farklı tema ile festival/yarışma düzenleyen örnekler de vardır (Sabancı Vakfı'nın "Kısa Film Uzun Etki" ismiyle düzenlediği Kısa Film Yarışması). İster farklı kategori ister farklı kulvar isterse de farklı tema olsun bir şekilde sınırları belirlenmiş yarışmalar hem festival düzenleyicilerin odaklanmış ve bütüncül bir programla yol alabilmelerini hem de bu yarışmalara başvuran yapımcı/yönetmenlerin belirgin bir hedef kitleye yönelik ürünler için çabalarını yönlendirebilmelerini sağlamaktadır.

Kısa film yarışmalarında ödüllerin çeşitliliği de iyi uygulamaları ayırtmak için dikkat çekicidir. Tüm kategorilere ayrı ödül verilmesi, film yapımının farklı öğelerine ödül verilmesi ve para ödülünün varlığı/miktarı gibi özelliklerin her biri nasıl bir teşvik oluşturdukları açısından değişik etkiler bırakabilmektedir. Ülkemizde düzenlenen 10 büyük film festivalinin 9'unda, 10 büyük kısa film festivalinin ise 6'sında para ödülü verilmektedir (Çölaşan, 2023). Para ödülleri 2022 rakamları ile 5.000 TL ile 50.000 TL arasında değişmekte, yüksek rakamlara tüm kategoriler için toplamda tek bir ödül verilen büyük festivaller kapsamındaki kısa film yarışmalarında ulaşılabilmektedir. AB İnsan Hakları Kısa Film Yarışması, para ödülü yerine sponsor aracılığıyla fotoğraf makinası ödülü sunan nadir örneklerdendir. Film yapımının farklı uzmanlıklarına verilen ödüller de bazı yarışmalarda (İzmir KFF'de oyuncu, kurgu, görüntü dallarında verilen ödüller; İstanbul FF Film Geliştirme Ödülleri kapsamında post prodüksiyon, ses dallarında verilen ödüller) ödül sponsorları aracılığıyla dağıtılabilmektedir. Yarışmalarda para ödülünün işlevi her zaman tartışılmalıdır. Film yapımı ciddi finansal destek gerektiren bir pratiktir. En amatör ruhla yapılan kısa filmler söz konusu olduğunda dahi düzgün bir görüntü elde etmek için kullanılacak kamera setinin bugünün

şartlarında en yüksek para ödülü olan 50.000 TL'nin çok üstüne çıktığı ekonomik koşullarda, film yapımının bir yönetmen adayının kendi olanakları ile karşılayamayacağı bir uğraş olduğu anlamına gelmektedir. Para ödülünün varlığı değil de nasıl işe yarar bir şekilde doğru hedefe iletilebileceği, yaratıcı düşüncenin sorusu olmalıdır. Film kategorilerinin ve yapım uzmanlıklarının ayrı ödüllendirilmesi veya film geliştirme desteklerinin bir parçası olması, miktarından bağımsız olarak para ödüllerini hedefe yönelik ve işlevsel kılabilir. Diğer yandan, bir kısa film projesinin yapım desteği sağlayabilecek uygun bir sponsorla bir araya getirilmesinin festival etkinlikleri yoluyla olanaklı kılınmasının, telaffuz edilebilecek en yüksek para ödülünden daha değerli olacağına da altını çizmek gerekir.

Bir diğer iyi uygulama başlığı, festivallerin dünya sineması örnekleri ile izleyicilerini buluşturabilmesidir. Festivallerin uluslararası olması, yarışmalarında veya yalnızca gösterimde yabancı filmlerin olması ile gerçekleşebilmektedir. 2022 yılındaki festival etkinliklerinde, yabancı filmler 2.852 kez gösterim veya yarışma hakkı kazanmıştır. Uluslararası yarışmalara katılan yabancı filmlere, uzun veya kısa metraj bir arada olmak üzere 275 ödül verilmiş, sırasıyla İran, İspanya, Fransa, Almanya, ABD, İtalya, Kırgızistan, Rusya en fazla ödülleri alan ülkeler olmuştur (Çölaşan, 2023). FilmFreeway gibi festival başvuru ve değerlendirme platformlarının pratiklerde yaygınlaşması sonucu festivallerin uluslararası yarışmalara yurt dışından başvuru alması oldukça kolaylaşmış, ülkemizde düzenlenen festivallerde yer alan uluslararası kısa film yarışmalarının sayısı da son yıllarda oldukça artmıştır. Kısa film alanında, tasarımlarında uluslararası yarışmalara yer veren festivaller arasında; Adana Altın Koza Film Festivali, Akbank Kısa Film Festivali, Antakya Film Festivali (yalnız canlandırma dalında), Balkan Panaroma Film Festivali, Directed by Women, Uluslararası Distopya Film Festivali, Uluslararası Diyarbakır Kısa Film Festivali, Engelsiz Filmler Festivali, Antakya Film Festivali, Haliç Goldenhorn, Uluslararası İstanbul Nartugan Film Festivali, İpekyolu Film Festivali ve Uluslararası Uşak Kanatlı Denizatı Film Festivali sayılabilir. Yine de yaygın uygulamada bir festivalin uluslararası olması, programlarında yabancı film gösterimlerine yer verileceği anlamına gelmektedir. Büyükelçiliklerin kendi dağıtım programlarında yer alan filmleri festivallerin yararlanması için seferber etmesi bu anlamda önemli bir destek. Bununla birlikte, kısa film alanında tanınan büyük dünya festivallerinden son yılların ödüllü

filmlerine ulaşılabilmesi, bu festivallerle doğrudan iletişime geçilmesi ve ticari amaç gütmeyen gösterimler için hazırlanan dağıtım paketlerinden yararlanılması ile amaca daha uygun içerik sağlanabilmekte, bu tür uluslararası gösterimler sunan az sayıda festival iyi uygulama örnekleri arasında yerini almaktadır.

Festivallerde yer alan gösterim dışı etkinliklerin, kısa film festivali/yarışmasının yer aldığı kulvar veya belirlediği tema ile paralel olmasına özen gösterilmesi, yapılacak panel, söyleşi, atölye, seminer, tartışma forumları ve film tanıtım/dağıtım marketlerinin festivalin bütüncül tasarımına katkı yapmasını sağlamaktadır. Festival etkinliklerinin programlara film gösterimlerine paralel etkinlikler olarak yerleştirilmesi ve festival günleriyle sınırlı tutulması geleneği belki sorgulanabilir ve festival günlerinin öncesine/sonrasına taşan esnek yaklaşımlarla daha iyi uygulamaların önü açılabilir. Doğru zamanda ve doğru temalarla yapılan etkinlikler için sektör profesyonellerinin, akademisyenlerin ve alan uzmanlarının yoğun programları izin verdiği ölçüde festival etkinliklerine gönüllü katkı sunmaya her zaman açık olduklarını gönül rahatlığıyla söyleyebiliriz. Bu cümle festival jürilerinin belirlenmesi için de geçerlidir ve nitelikli jüri üyelerine ulaşılması sanıldığı kadar zor olmadığı gibi hem yarışmanın kalitesini hem de nitelikli filmlerin/yönetmenlerin yarışma başvurularını belirleyen önemli bir etmen olmaktadır.

Sayılan iyi uygulamaların dikkate alınması düzenlenen kısa film festivalleri/yarışmalarının hedef kitlesine en yararlı olacak şekilde ulaşmasını ve kısa film yapımının desteklemesini sağlamaktadır. Festivallerin bu destekleri sunabilmesi için sorulacak son soru ise festival düzenleyenleri kimlerin nasıl desteklediği/destekleyebileceği olmalıdır. Sektörde festival sayısı arttıkça finansal fonlar için mücadele de bir o kadar zorlu hale gelmiştir. Kamu, özel ve sivil toplumun sağladığı fonların dağılımını festivallerin yaşına, prestijine, düzenleyen kuruluşların özelliklerine göre belgeleyen kaynakların azlığı dikkat çekicidir. Bu yazıda 2022 festivallerine ilişkin verilere kaynak sağlayan kapsamlı raporda dahi festival bütçeleri ve fon kaynaklarına hiç değinilmemiştir (Çölaşan, 2023). Bu kapalı kutuyu aralamak üzere 2023 Nisan ayında düzenlenen Screenfest Film Festivali Sempozyumu, sempozyumun konusunu “Film Festivalleri, Fonlar ve Sinema Endüstrisi” olarak belirlemiştir. Ayrıca, festivallerin fonlarla olan ilişkisini görünür kılmak için yapılmış ve yapılacak olan araştırmaların paylaşımı yoluyla bir tartışma ortamı yaratmayı hedeflemiştir. Önümüzdeki yıllarda da bu tartışmaların artarak devam edeceği öngörülebilir. Finansal desteklerin yanı sıra festival düzenleyicilerini destekleyebilecek diğer önemli aktörler de festivalin en başta hedef kitlesini oluşturan film yönetmenleri ve izleyicilerdir. Bu kitlelerin ayrı ayrı ihtiyaç ve beklentilerinin günümüz koşullarında değişen doğası analiz edilmeden yola çıkılmaması önemlidir. Kısa film yönetmenleri kendi filmlerinin festival gösterimlerine gelemiyorlarsa, festival ortamının sunacağı yüz yüze network etkileşimlerine katılamıyorlarsa festival organizasyonunda düşünülmeyen veya düşünülse de karşılanamayan bazı eksiklikler olmalıdır. Benzer şekilde izleyici kitlesinin çok sayıda etkinlik duyuruları arasında kaybolması veya hiç duyuru almaması, salon-seans kısıtları nedeniyle gösterimlere bilet bulamaması, yapım ekipleriyle bir araya gelebileceği ortamların olmaması gibi organizasyonel eksiklikler izleyici kitlesinin bir sonraki festivale sunacağı ilgi ve desteği sınırlandırmaktadır.

Bir festival düzenlemek için hem finansal hem insan kaynaklarına erişimin oldukça zorlu süreçler olduğu düşünülürse, festival düzenleyen dernekler özelinde bir son söz olarak, festival düzenleyenlere en büyük desteğin dernek yönetimi ve dernek üyelerinden gelmesi gerektiğini eklemek gerekiyor. Bankalar, holdingler, belediyeler ve üniversitelerden farklı olarak dernekler gönüllü emek ile fayda üreten yapılardır ve bu amatör ruh ile bir büyük sektör etkinliği olan “film festivali”

düzenlenmesindeki artı değer, etkinliğin katılımcı, özgürlükçü, alternatif, yaratıcı ve “farklı” olabilme potansiyelinde yatar. Bu potansiyelin tüm dernek yapısı tarafından önemsenmesi ile ancak özverili çabalar, paylaşılan anlamlı ürünlere dönüşebilir.

Kaynaklar

AFSAD Sinema – [afsadsinema.net (Ana Sayfa)]

AFSAD 6. Kısa Film Festivali – [afsadsinema.net (Festival Sayfası)]

Çölaşan H. (2023) *2022 Yılı Film Festivalleri Değerlendirmesi* [kameraarkasi.org]

Screenfest 3.Film Festivalleri Sempozyumu, 7-9 Nisan 2023 [screenfest.org]